

освітнього середовища» методичні матеріали до якого розроблені Українським фондом «Благополуччя дітей» разом із польською та швейцарською громадськими фундаціями [11].

Отже, робота над створенням безпечного освітнього середовища у закладах освіти України не припиняється з досягненням певного результату – це безперервний процес: реагування на нові виклики життя; пошуку нових можливостей, ресурсів; генерування ідей та правил. Орієнтирами для цієї діяльності є чинні нормативні документи, результати наукових досліджень, які слід враховувати під час розробки стратегії розвитку освітньої галузі в умовах військової небезпеки.

1. Абетка з безпеки школяра середньої школи. URL : <https://mvs.gov.ua/abetka-z-bezpeki-skolyara-serednyoyi-skoli>
2. Безпечна і дружня до дитини школа в контексті реформи «НУШ»/ В. Пономаренко, Т. Воронцова, О. Сакович та ін. Київ : Алатон, 2020. 64 с.
3. Безпечне освітнє середовище: нові виміри безпеки. URL : <https://sqe.gov.ua/bezpechne-osvitnie-seredovishhe-novi-vim/>.
4. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>.
5. Освіта України в умовах воєнного стану: інформаційно-аналітичний збірник. Київ, 2022. 359 с. URL : <https://cutt.ly/38atnDe>.
6. Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі: Указ Президента України від 25.04.2020 р. № 195/2020. URL : <https://www.president.gov.ua/documents/1952020-33789>.
7. Про освіту: Закон України: редакція від 28.05.2023 року № 2145-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
8. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 р. № 463-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
9. Про схвалення Концепції безпеки закладів освіти: Розпорядження Кабінету Міністрів України. від 07 квітня 2023 р. № 301-р. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-kontseptsii-bezpeky-zakladiv-osvity-i070423-301>.
10. Трубавіна І. Актуальність законодавчого та нормативно-правового врегулювання питань безпекового забезпечення освітнього середовища в умовах воєнного стану. Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції «Формування життєвої компетентності осіб з особливими освітніми потребами в системі позашкільної, спеціальної та інклюзивної освіти» / За загальною редакцією Ю. Бойчука. Харків: ХНПУ ім. Г. Сковороди, 2023. 629 с.
11. Цюман Т., Бойчук Н. Кодекс безпечного освітнього середовища : метод. посібник. За заг. ред. Т. Цюман. Київ: Український фонд «Благополуччя дітей» 2018. 56 с. URL : https://childfund.org.ua/Uploads/Files/books_pdf/KBOS_book.pdf.
12. Юридична енциклопедія: В 6 т. К.: «Українська енциклопедія» 1998. Т.1. 672 с.

УДК 355.212.7:351.862.4

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/498-500

Дмитро ФАСТ
аспірант кафедри
управління та адміністрування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОГО ІНСТИТУТУ МІЛІТАРИЗОВАНОЇ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Розвиток професійного інституту мілітаризованої публічної служби є важливим чинником забезпечення національної безпеки в сучасних умовах. Цей інститут відіграє ключову роль у формуванні та підготовці кадрів, які забезпечують обороноздатність та військову безпеку країни.

Перш за все, професійний інститут мілітаризованої публічної служби забезпечує високий рівень професійної підготовки та спеціалізованої освіти для військових та

цивільних кадрів, які відповідають за національну безпеку. Це дозволяє створювати сильну та ефективну армію, яка здатна відстоювати національні інтереси та виконувати завдання захисту країни в умовах сучасних загроз.

По-друге, професійний інститут мілітаризованої публічної служби сприяє розвитку військової науки та технологій, що є ключовими для підвищення військової потенції країни та вдосконалення системи оборони. Це включає в себе дослідження нових технологій, розробку нових зразків зброї та військової техніки, а також вивчення стратегічних та тактичних аспектів військової науки.

По-третє, професійний інститут мілітаризованої публічної служби сприяє формуванню військового етику та дисципліни серед військовослужбовців, що є важливим для забезпечення внутрішньої стабільності та ефективності діяльності збройних сил.

Навчання має низку функцій, пов'язаних з місцевою відповідальністю у сфері безпеки. Тренінги відіграють важливу роль у розбудові потенціалу як громадянського суспільства, так і сил безпеки, щоб забезпечити базове розуміння, спільну термінологію та навички, необхідні для спільної роботи. Хоча реальне реформування і трансформація сектора безпеки часто триває 20 років, навчання – це короткострокове втручання з обмеженим впливом. Без постійної інституційної підтримки та змін, а також без потужних консультацій та участі у розробці стратегій, орієнтованих на безпеку людини, з цивільним населенням, навчання навряд чи матиме вплив. У Бурунді тренінги з врегулювання конфліктів і лідерства в секторі безпеки були представлені як «шматочок реформування сектору безпеки» – він уможливіло і підтримує більш широкі процеси реформування сектору безпеки. Але на практиці розбудова потенціалу та довіри через навчання може закласти основу, яка призведе до інституційних змін.

Навчання також відіграє важливу роль у розбудові довіри та відносин між громадянським суспільством та силами безпеки. Тренування часто є відправною точкою, що уможливіло діалог, розв'язання проблем і більш просунутий рівень спільної координації для людської безпеки. Більшість тематичних досліджень у цьому розділі звіту документують, як громадянське суспільство проводить тренінги для сил безпеки, щоб допомогти їм покращити свої стратегії залучення громад. Організації громадянського суспільства проводили тренінги для членів громади, щоб підготувати їх до діалогу та ефективної координації з силами безпеки.

Попри всю увагу до демократизації сил безпеки, захисту цивільного населення та громадської допомоги, існує відносно небагато навчальних курсів для військових та поліції, які б вивчали громадянське суспільство або розуміли та пов'язували його з сектором безпеки. Усім зацікавленим сторонам потрібен спільний набір термінології, концепцій, навичок та вмінь для координації громадянського суспільства, військових та поліції для підтримки безпеки людини. Хоча ООН проводить навчання з гуманітарної цивільно-військової координації, це стосується лише гуманітарної допомоги. Офіційне, інституціоналізоване навчання, спрямоване на забезпечення координації цивільних, військових і поліції для підтримки ширшого підходу до безпеки людини, все ще є рідкісним явищем.

Навчальні програми в секторі безпеки вимагають проведення тренінгів з цілого ряду тем, які стосуються громадянського суспільства або того, що деякі країни називають «людськими аспектами військових операцій» включаючи цивільно-військову координацію, захист цивільного населення, переговори, врядування, травми, громадянську допомогу, оцінку конфліктів, запобігання конфліктам і розбудову миру. Деякі військові навчальні центри вже пропонують навчання за деякими темами. Але часто до написання матеріалів не залучені цивільні особи, а терміни та визначення, які використовуються, часто не відображають перспективи громадянського суспільства. Деякі навчальні центри поліції почали включати та розширювати тренінги з питань взаємодії поліції з громадою, вирішення проблем поліції та відновного правосуддя. Але ці підходи ще не отримали широкого поширення.

Стратегії залучення військових та поліцейських громад, де сектор безпеки спрямований на розбудову відносин з громадою, вимагають розбудови потенціалу, щоб допомогти військовим та поліції зрозуміти громадянське суспільство та їхні підходи до безпеки людини. Багато навчальних програм для військових і поліцейських зосереджені в основному на застосуванні сили проти «ворога» або «злочинця» і їх уявлення про те, ким є цивільні особи, часто може бути негативним або ворожим. У деяких країнах силовиків на тренінгах вчили, що цивільні особи поступаються військовим. Силовиків навіть закликали

забирати у цивільних осіб все, що їм потрібно, такими заявами, як «Цивільні – це поле для військових для збору врожаю». Хоча в навчальних програмах може згадуватися необхідність захисту цивільного населення, вони рідко навчають конкретним навичкам, необхідним для спілкування, спілкування та координації з громадянським суспільством для підтримки безпеки людини.

Отже, будь-яка навчальна програма чи навчальна програма повинні забезпечувати ці навички, а також враховувати погляди цивільного населення з боку сектору безпеки. Якщо ці останні є джерелом недовіри, вони мають бути трансформовані таким чином, щоб довіра між сектором безпеки та цивільним населенням могла зростати.

Для того, щоб місцеве населення брало участь в аналізі і розв'язанні проблем, пов'язаних з безпекою, вони повинні розуміти роль і обов'язки сектора безпеки. У деяких країнах організації громадянського суспільства відвідують освітні конференції або семінари, які проводять військові чи поліція, щоб дізнатися більше про сектор безпеки. Освітні програми громадянського суспільства в університетах та неурядових організаціях часто викладають курси, пов'язані з розбудовою миру та безпекою людини. Але лише деякі з них мають курси з розуміння військових чи поліцейських мандатів та оперативних процедур, а також з вивчення того, як використовувати процеси розбудови миру для покращення комунікації та координації між громадянським суспільством та сектором безпеки. Громадянське суспільство потребує більшої підготовки та освіти, щоб розуміти мандат і можливості сил безпеки, розуміти, як використовувати ці можливості там, де це доречно, і повідомляти про вимоги підтримки таким чином, щоб уникнути непередбачуваних наслідків, таких як посилення нападів проти мирного населення. Тренінг для громадянського суспільства може також дати уявлення про те, як виглядає «успіх» з точки зору відносин між демократичною державою та суспільством та успішної системи безпеки [1].

Багато організацій громадянського суспільства беруть участь у проведенні тренінгів для сил безпеки. Хоча людська безпека залежить від плідного взаєморозуміння та координації між цивільними, військовими та поліцією, брак можливостей для інтегрованої підготовки та діалогу за участю багатьох зацікавлених сторін перешкоджає досягненню цих цілей. Інтегроване навчання між політиками безпеки, силами безпеки та громадянським суспільством може допомогти визначити спільну мову в перспективах національної безпеки та людської безпеки, а також допомогти людям розпізнати сфери, в яких їхні підходи відрізняються. Це може дозволити співпрацювати у сферах, що перетинаються, водночас усвідомлюючи необхідність незалежності для захисту безпеки громадянського суспільства.

Узагальнюючи, розвиток професійного інституту мілітаризованої публічної служби відіграє ключову роль у забезпеченні національної безпеки. Цей інститут не лише забезпечує підготовку кадрів для військової сфери, а й сприяє розвитку військової науки та технологій, формуванню військового етику та дисципліни. Таким чином, він є важливим елементом системи безпеки країни, який допомагає забезпечити захист національних інтересів та територіальної цілісності.

---

1. Capacity Building for Human Security. URL : <https://gppac.net/files/2019-02/CH%202.pdf>.

УДК 351.862.4

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/500-501

Денис ХРИПУНОВ
аспірант кафедри
управління та адміністрування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Управління системою національної безпеки є складним та багатогранним процесом, який включає в себе ряд ключових аспектів та етапів. Ця система охоплює різноманітні сфери діяльності, включаючи політичні, військові, економічні, інформаційні, соціальні та